

Co to jest Python

Python - język programowania wysokiego poziomu ogólnego przeznaczenia, o rozbudowanym pakiecie bibliotek standardowych, którego ideą przewodnią jest czytelność i klarowność kodu źródłowego. Jego składnia cechuje się przejrzystością i zwięzłością.

Python wspiera różne paradygmaty programowania: obiektowy, imperatywny oraz w mniejszym stopniu funkcyjny. Posiada w pełni dynamiczny system typów i automatyczne zarządzanie pamięcią, będąc w tym podobnym do języków Perl, Ruby, Scheme czy Tcl. Podobnie jak inne języki dynamiczne jest często używany jako język skryptowy. Interpretery Pythona są dostępne na wiele systemów operacyjnych.

Python rozwijany jest jako projekt Open Source zarządzany przez Python Software Foundation, która jest organizacją non-profit.

Fragment pochodzi z serwisu [Wikipedia](#).

Historia Pythona

Pythona stworzył we wczesnych latach 90. Guido van Rossum - jako następcę języka ABC, stworzonego w Centrum voor Wiskunde en Informatica (CWI – Centrum Matematyki i Informatyki w Amsterdamie). Van Rossum jest głównym twórcą Pythona, choć spory wkład w jego rozwój pochodzi od innych osób. Z racji kluczowej roli, jaką van Rossum pełni przy podejmowaniu ważnych decyzji projektowych, często określa się go przydomkiem "Benevolent Dictator for Life" (BDFL).

Nazwa języka nie pochodzi od zwierzęcia, jak można przypuszczać. Python pochodzi od serialu komediowego emitowanego w latach siedemdziesiątych przez BBC. Ten serial nosi nazwę "Monty Python's Flying Circus" (Latający Cyrk Monty Pythona). Projektant potrzebował nazwy, która była krótka, unikalna i nieco tajemnicza. Na dodatek był fanem serialu, więc uważał, że taka nazwa dla języka była świetna.

Wersja 1.2 była ostatnią wydaną przez CWI. Od 1995 roku Van Rossum kontynuował pracę nad Pythonem w Corporation for National Research Initiatives (CNRI) w Reston w Wirginii, gdzie wydał kilka wersji Pythona, do 1.6 włącznie. W 2000 roku van Rossum i zespół pracujący nad rozwojem jądra Pythona przenieśli się do BeOpen.com by założyć zespół BeOpen PythonLabs. Pierwszą i jedyną wersją wydaną przez BeOpen.com był Python 2.0.

Po wydaniu wersji 1.6 i opuszczeniu CNRI przez van Rossuma, który zajął się programowaniem komercyjnym, uznano za wysoce pożądane, by Pythona można było używać z oprogramowaniem dostępnym na licencji GPL. CNRI i Free Software Foundation (FSF) podjęły wspólny wysiłek w celu odpowiedniej modyfikacji licencji Pythona. Wersja 1.6.1 była zasadniczo identyczna z wersją 1.6, z wyjątkiem kilku drobnych poprawek oraz licencji, dzięki której późniejsze wersje mogły być zgodne z licencją GPL. Python 2.1 pochodzi zarówno od wersji 1.6.1, jak i 2.0.

Po wydaniu Pythona 2.0 przez BeOpen.com Guido van Rossum i inni programiści z PythonLabs przeszli do Digital Creations. Cała własność intelektualna dodana od tego momentu, począwszy od Pythona 2.1 (wraz z wersjami alpha i beta), jest własnością Python Software Foundation (PSF), niedochodowej organizacji wzorowanej na Apache Software Foundation.

Fragment pochodzi z serwisu [Wikipedia](#).

Instalacja

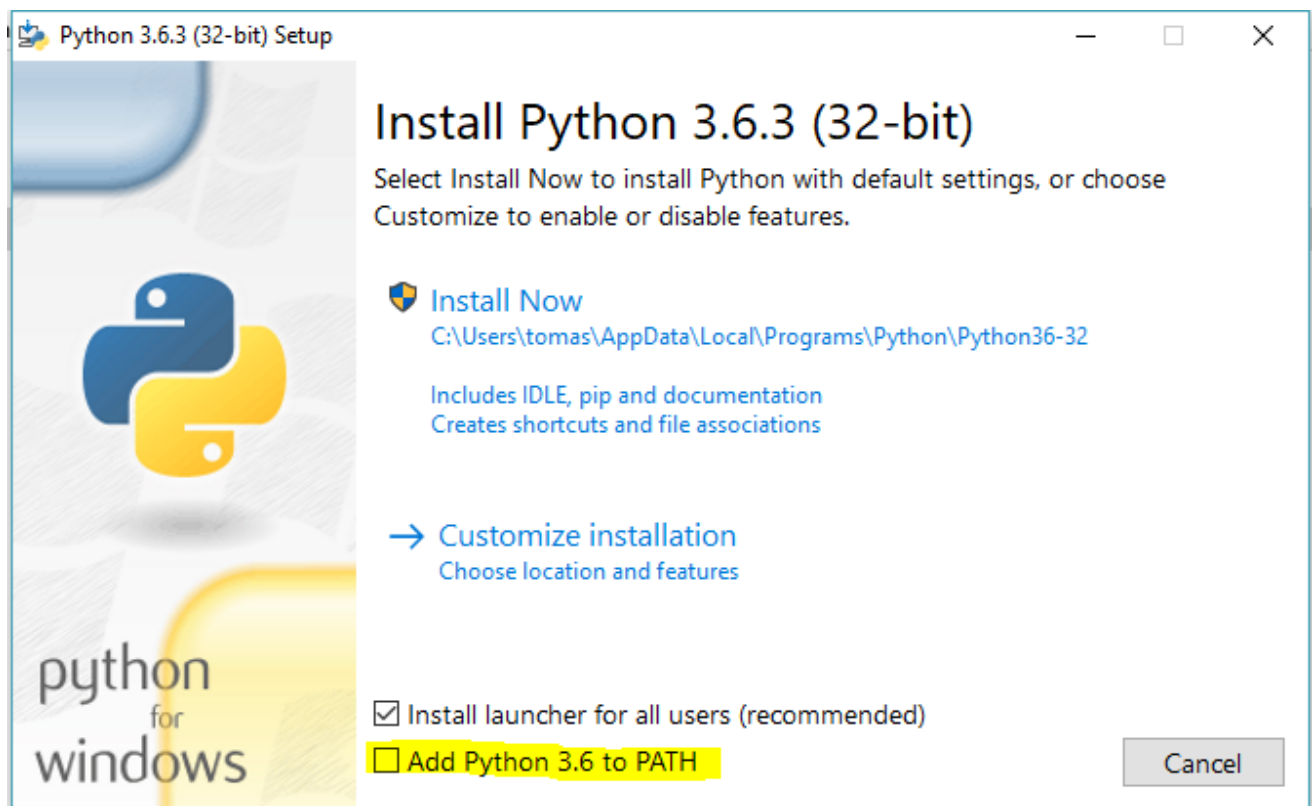
Pliki instalacyjne Pythona możesz pobrać z tej strony: <https://www.python.org/downloads/>. Lista plików do pobrania, dla wszystkich systemów znajduje się na samym dole strony. Poniżej są szczegółowe instrukcje instalacji, w zależności od Twojego systemu operacyjnego.

Windows

Wybierz wersję instalacyjną (<https://www.python.org/downloads/release/python-363/> sekcja Files na dole strony), odpowiednią dla Twojego systemu.

Lista plików instalacyjnych dla Windows

Po pobraniu odpowiedniego pliku np. "Windows x86-64 executable installer" dla systemu 64-bitowego (lub "Windows x86 executable installer" dla 32-bitowego, numer wersji może się zmieniać), uruchom go (klikając dwukrotnie na niego) i postępuj według wyświetlanych instrukcji:

Zaznacz następujące opcje:

- Add Python to environment variables **WAŻNE**

Jeśli masz wszystkie opcje zaznaczone, to możesz nacisnąć przycisk Install

Opcje zaawansowane instalatora

Uwaga! Jeśli Twój system Windows 7 nie był aktualizowany przez dłuższy okres czasu, to możesz natrafić na błąd podczas instalacji, który będzie zawierać frazę podobną do "...C runtime libraries...". W tym wypadku uruchom instalator Python jako administrator: prawy przycisk myszy na pliku instalacyjnym -> "Uruchom jako administrator". Jeśli dalej nie będzie można dokończyć instalacji, to musisz zaktualizować swój system.

Wprowadzenie do Pythona

Wiersz poleceń Pythona

Aby rozpocząć zabawę z Pythonem, musisz otworzyć jego wiersz poleceń na swoim komputerze.

Wpisz *python*, jeśli pracujesz na Windowsie, lub *python3*, jeśli pracujesz na MacOS/Linuxie. Wciśnij Enter.

```
$ python
Python 3.6.3 (...)
Type "help", "copyright", "credits" or "license" for more information.
>>>
```

Oto Twoje pierwsze polecenie w Pythonie!

Po uruchomieniu Pythona, wiersz poleceń wygląda tak: `>>>`. Jest to sygnał, że od tego momentu można używać wyłącznie instrukcji języka Python. Nie musisz za każdym razem wpisywać `>>>` - Python zrobi to za Ciebie.

Jeśli w którymkolwiek momencie zechcesz wyjść z konsoli Pythona, po prostu wpisz polecenie `exit()` i naciśnij `enter`. Alternatywnie, możesz użyć kombinacji klawiszy:

`Ctrl + C` w Windows lub, jeśli nie zadziałało, to `Ctrl + Z` a potem `Enter` (kombinacja zależy od wersji Pythona i Windowsa), albo `Ctrl + D` w Macu/Linuksie.

Po udanym wyłączeniu konsoli Pythona, nie będziesz już więcej widzieć promptu `>>>` na początku nowej linii.

Teraz jednak nie chcesz wychodzić z konsoli Pythona - chcesz za jej pomocą nauczyć się czegoś nowego. Zaczniemy od czegoś bardzo prostego. Spróbuj wpisać jakieś działanie matematyczne, np. `2 + 3`, i wciśnij `Enter`.

```
>>> 2 + 3
>>> 5
>>>
```

Świetnie! Czy widzisz, że na ekranie pojawiła się odpowiedź? Python umie liczyć! ;) Spróbuj użyć innych poleceń takich jak: `- 4 * 5 - 5 - 1 - 40 / 2`

Łańcuch znaków (ang. *String*)

A jakby tak wpisać swoje własne imię? Wpisz swoje imię, używając cudzysłowów, w ten sposób:

```
>>> "Jan"
>>> 'Ola'
```

Właśnie patrzysz na swój pierwszy String! Jest to ciąg znaków, który może być przetwarzany przez komputer. String musi zawsze zaczynać się i kończyć tym samym znakiem. Może to być apostrof (') lub cudzysłów (") - nie ma różnicy! Sygnalizują one Pythonowi, że wszystko, co znajduje się pomiędzy nimi, jest typu String.

Łańcuchy znaków mogą być łączone. Spróbuj tak:

```
>>> "Cześć " + "Ola"
>>> 'Cześć Ola'
```

Można również mnożyć łańcuchy znaków za pomocą liczb:

```
>>> "Ola" * 3
>>> 'OlaOlaOla'
```

Jeśli chcesz użyć apostrofu wewnątrz łańcucha znaków, możesz to zrobić na dwa sposoby.

Umieszczając string w cudzysłowie (dzięki temu apostrof wewnątrz stringu nie zostanie potraktowany jako znak kończący string):

```
>>> "Runnin' down the hill"
```

lub poprzedzając apostrof odwróconym ukośnikiem (\):

```
>>> 'Runnin\' down the hill'
```

Analogicznie, jeśli chcesz użyć cudzysłowu wewnątrz stringu, możesz to zrobić albo poprzez ograniczenie całego stringu parą apostrofów:

```
>>> 'Co dziś oglądamy? "Żywoł Briana" czy "Sens życia"?''
```

albo, pozostawić string w cudzysłowie, ale te wewnętrzne poprzedzić odwróconym ukośnikiem:

```
>>> "Co dziś oglądamy? \"Żywoł Briana\" czy \"Sens życia\"?"
```

Fajnie, co? Możesz także wyświetlić swoje imię wielkimi literami. Wpisz po prostu:

```
>>> "Ola".upper()
>>> 'OLA'
```

Funkcja (na przykład taka jak `upper()` powyżej) jest zestawem poleceń, które Python musi wykonać na danym obiekcie ("Ola") gdy tylko ją wywołasz.

A chcesz sprawdzić z ilu liter składa się Twoje imię to również możesz skorzystać z funkcji!

```
>>> len("Ola")
>>> 3
```

Zastanawiasz się, dlaczego czasami wywołujemy funkcję z `.` (kropką) na końcu łańcucha znaków (jak tutaj: `"Ola".upper()`), a czasami najpierw wywołujemy funkcję, a dopiero potem umieszczamy string w nawiasach? Jest tak dlatego, że w niektórych przypadkach funkcje są związane z obiektami. Tak jak `upper()`, która może być użyta wyłącznie na stringach. Taką funkcję nazywamy wówczas metoda. Są również funkcje, które nie są powiązane z niczym konkretnym i mogą być używane na różnych typach obiektów, jak na przykład `len()`. Dlatego przekazujemy "Ola" jako parametr dla funkcji `len()`.

Podsumowanie podrozdziału

- wiersz poleceń - wpisywanie instrukcji (kodu) w wierszu poleceń Pythona powoduje wyświetlenie odpowiedzi przez Pythona,
- liczby i łańcuchy znaków - Python używa liczb w działaniach matematycznych oraz łańcuchów znaków dla obiektów tekstowych,
- operatory - jak `+` czy `*`, które tworzą nową wartość z tych już istniejących,
- funkcje - jak `upper()` czy `len()`, służą do wykonywania działań na obiektach.

Są to podstawy każdego języka programowania, które musimy zawsze znać.

Błędy

Czy możemy sprawdzić długość liczby w taki sam sposób jak długość naszego imienia? Wpisz `len(304023)` i wciśnij Enter:

```
>>> len(304023)
>>> Traceback (most recent call last):
>>>   File "<stdin>", line 1, in <module>
>>> TypeError: object of type 'int' has no len()
```

To był błąd! Komunikat mówi nam, że obiekty typu `int` (liczby całkowite, *ang. integer*) nie mają długości. Zatem co możemy zrobić? Może da się przekształcić liczbę jako string? Stringi mają ustaloną długość, zgadza się?

```
>>> len(str(304023))
>>> 6
```

Działa! Powyżej została użyta funkcja `str()` wewnątrz funkcji `len()`. Funkcja `str()` konwertuje wszystko do postaci łańcuchów znaków. Funkcja `len()` dzięki temu otrzymała jako parametr tekst `'304023'` a nie liczbę.

- Funkcja `str()` przekształca wartości na stringi
- Funkcja `int()` przekształca wartości na liczby

Ważne: każdą liczbę można przekonwertować do postaci tekstowej, ale na odwrót - tekst na liczbę - już niekoniecznie, bo przecież jaki miałby być wynik polecenia `int('część')`? (Zadziała natomiast polecenie `int('42')`)

Zmienne

Ważnym zagadnieniem w programowaniu są zmienne. Zmienna to nic innego jak nazwa nadana jakiejś wartości, którą potem możemy się posługiwać. Programiści używają zmiennych do przechowywania danych, dzięki czemu ich kod jest bardziej czytelny i nie muszą każdorazowo zastanawiać się, co jest czym.

Przypuśćmy, że trzeba stworzyć nową zmienną zwaną imię:

```
>>> imie = "Ola"
```

Po prostu: `"imie"` równa się `Ola`.

Jak jwidać powyżej, program nie wyświetlił niczego, w przeciwieństwie do tego jak to robił wcześniej. Zatem skąd wiadomo, że zmienna faktycznie istnieje? Po prostu wpisz imię i wciśnij Enter:

```
>>> imie
>>> 'Ola'
```

Twoja pierwsza zmienna :) Zawsze masz możliwość zmiany tego, do czego ta zmienna się odnosi:

```
>>> imie = "Jan"
>>> imie
>>> 'Jan'
```

Mozesz także używać jej w funkcjach:

```
>>> len(imie)
>>> 5
```

Ekstra, co? Oczywiście zmienne mogą reprezentować cokolwiek, także liczby! Spróbuj tak:

```
>>> a = 4
>>> b = 6
>>> a * b
>>> 24
```

Ale co by było, gdyby użyto złej nazwy? Masz pomysł, co mogłoby się stać? Sprawdźmy!

```
>>> miasto = "Tokyo"
>>> masto
>>> Traceback (most recent call last):
>>>   File "<stdin>", line 1, in <module>
>>> NameError: name 'masto' is not defined
```

Błąd! Jak widzisz, Python obsługuje rodzaje błędów, a ten nosi nazwę *NameError*. Python zwróci taki błąd, gdy będziesz próbować użyć nazwy, która nie została jeszcze utworzona. Gdy w przyszłości natrafisz na ten rodzaj błędu, poszukaj w swoim kodzie literówek w nazwach zmiennych.

Poświęć chwilę czasu na zabawę i przekonaj się, co możesz z tym zrobić!

Funkcja print

Spróbuj wpisać następujący kod:

```
>>> imie = 'Maria'
>>> imie
>>> 'Maria'
>>> print(imie)
>>> Maria
```

Kiedy wpisujesz po prostu imię, interpreter Pythona zwraca odwzorowanie stringu będącego wartością zmiennej 'imię', czyli litery M-a-r-i-a zamknięte w pojedynczym cudzysłowie ". Natomiast gdy napiszesz `print(imię)`, Python wypisze zawartość zmiennej na ekran, bez żadnego cudzysłowu, co wygląda lepiej.

Jak się później przekonasz, `print()` jest szczególnie użyteczny, gdy potrzeba wypisać coś z wnętrza funkcji, lub gdy trzeba wypisać wartości w kilku wierszach.

Listy

Oprócz łańcuchów znaków i liczb całkowitych, Python dysponuje bogactwem różnych typów obiektowych. Teraz zapoznasz się z typem zwanym listą. Listy są dokładnie tym, co myślisz: obiektami, które są listami innych obiektów :)

Stwórzmy listę:

```
>>> []
>>> []
```

Tak, lista jest pusta. Jest to niespecjalnie przydatne. Może listę numerów totolotka? Nie ma sensu powtarzać się za każdym razem, więc tutaj również zostanie użyta zmienna:

```
>>> wyniki = [3, 42, 12, 19, 30, 59]
```

Dobrze, jest lista! Co można z nią zrobić? Zobaczmy ile liczb znajduje się w tej liście. Masz pomysł, jakiej funkcji należy użyć? Była wykorzystana we wcześniejszych przykładach!

```
>>> len(wyniki)
>>> 6
```

Tak! `len()` może zwrócić Ci liczbę obiektów zawartych w liście. Prawda że przydatne? To może teraz posortujmy listę:

```
>>> wyniki.sort()
```

Polecenie to niczego nie zwraca, po prostu zmieniło kolejność liczb zawartych w liście. Wypisz jej zawartość jeszcze raz i zobacz co się stało:

```
>>> print(wyniki)
>>> [3, 12, 19, 30, 42, 59]
```

Jak widzisz, liczby na liście są teraz uporządkowane według wartości od najniższej do najwyższej.

A gdyby tak odwrócić kolejność?

```
>>> wyniki.reverse()
>>> print(wyniki)
>>> [59, 42, 30, 19, 12, 3]
```

Proste, prawda? Jeśli chcesz dodać coś do swojej listy, możesz to zrobić wpisując polecenie:

```
>>> wyniki.append(199)
>>> print(wyniki)
>>> [59, 42, 30, 19, 12, 3, 199]
```

Jeśli chcesz wyświetlić tylko pierwszą liczbę, możesz to wykonać używając indeksów. *Indeks* jest numerem mówiącym nam, w którym miejscu listy znajduje się dany element. Programiści zaczynają liczenie od zera, zatem pierwszy element listy znajduje się w miejscu oznaczonym indeksem 0, następny z indeksem 1, i tak dalej. Wpisz następujący kod:

```
>>> print(wyniki[0])
>>> 59
>>> print(wyniki[1])
>>> 42
```

Jak widzisz, możesz uzyskać dostęp do każdego z elementów listy za pomocą jej nazwy oraz numeru indeksu wewnątrz nawiasów kwadratowych.

Aby skasować element listy, musisz użyć indeksów, które już znasz oraz polecenia `pop()`. Zobacz jak to działa na przykładzie - usuń pierwszy element z listy.

```
>>> print(wyniki)
>>> [59, 42, 30, 19, 12, 3, 199]
>>> print(wyniki[0])
>>> 59
>>> wyniki.pop(0)
>>> print(wyniki)
>>> [42, 30, 19, 12, 3, 199]
```

Wszystko zadziałało zgodnie z planem!

Żeby było zabawniej, sprawdź inne indeksy: 6, 7, 1000, -1, -6 czy -1000. Sprawdź, czy jesteś w stanie przewidzieć rezultat przed użyciem instrukcji. Czy otrzymane rezultaty mają sens?

Wykaz wszystkich metod dostępnych dla list znajdziesz w odpowiednim rozdziale dokumentacji Pythona: <https://docs.python.org/3/tutorial/datastructures.html>

Słowniki

Słownik przypomina nieco listę, jednak różni się tym, że dostęp do wartości uzyskuje się za pomocą klucza, a nie indeksu. Kluczem może być dowolny ciąg znaków lub liczba. Pusty słownik tworzymy tak:

```
>>> {}
>>> {}
```

A teraz spróbuj wpisać poniższą instrukcję (spróbuj użyć własnych danych):

```
>>> student = {'imie' : 'Ola', 'kraj' : 'Polska', 'ulubione_liczby' : [7, 42, 92]}
```

Za pomocą tej instrukcji została utworzona właśnie zmienna o nazwie *student* zawierająca trzy pary klucz-wartość:

- klucz imie wskazuje na wartość 'Ola' (obiekt typu string),
- kraj wskazuje na wartość 'Polska' (kolejny string),
- zaś ulubione_liczby odnoszą się do [7, 42, 92] (obiekt typu list zawierający trzy liczby).

Za pomocą poniższej składni możesz sprawdzać wartości poszczególnych kluczy:

```
>>> print(student['imie'])
>>> Ola
```

Widzisz, zupełnie jak w liście. Ale nie trzeba pamiętać numeru indeksu, wystarczy nazwa klucza.

A co się stanie, gdy poprosimy Pythona o wartość klucza, który nie istnieje? Masz pomysł? Spróbuj tak zrobić i zobacz efekt!

```
>>> uczestniczka['wiek']
>>> Traceback (most recent call last):
>>>   File "<stdin>", line 1, in <module>
>>> KeyError: 'wiek'
```

Spójrz, kolejny błąd! Tym razem *KeyError*. Python próbuje Ci pomóc i wskazuje, że klucz 'wiek' nie istnieje w tym słowniku.

Kiedy powinno się użyć słownika, a kiedy listy? To bardzo dobre pytanie! Zastanów się nad rozwiązaniem, zanim spojrzysz na odpowiedź poniżej.

Potrzebujesz ułożyć elementy w określonej kolejności? Wybierz listę. Potrzebujesz powiązać wartości z kluczami, żeby mieć później łatwiejszy dostęp do nich (używając klucza)? Użyj słownika. Słowniki, podobnie jak listy, mogą ulegać zmianie (*ang. mutable*), co oznacza, że po ich utworzeniu można je nadal zmieniać. Możesz dodać do stworzonego już słownika nowe pary klucz-wartość, w taki sposób:

```
>>> student['ulubiony_jezyk'] = 'Python'
```

Podobnie jak w przypadku list, metoda `len()` zwraca liczbę par klucz-wartość w danym słowniku. Śmiało, wpisz polecenie:

```
>>> len(student)
>>> 4
```

Za pomocą polecenia `pop()` możesz usunąć element ze słownika. Załóżmy, że chcesz usunąć wpis oznaczony kluczem 'ulubione_liczby'. Po prostu wpisz następującą instrukcję:

```
>>> student.pop('ulubione_liczby')
>>> student
>>> {'kraj': 'Polska', 'ulubiony_jezyk': 'Python', 'imie': 'Ola'}
```

Jak widać z wyświetlonego rezultatu, para klucz-wartość odpowiadająca kluczowi 'ulubione_liczby' została usunięta.

Ponadto możesz także zmienić wartość odpowiadającą kluczowi, który już istnieje w słowniku. Napisz:

```
>>> student['kraj'] = 'Niemcy'
>>> student
>>> {'kraj': 'Niemcy', 'ulubiony_jezyk': 'Python', 'imie': 'Ola'}
```

Jak widać, wartość klucza 'kraj' została zmieniona z 'Polska' na 'Niemcy'.

Podsumowanie podrozdziału

W tej części zawarto następujące zagadnienia:

- błędy - umiesz już czytać ze zrozumieniem błędy, pojawiające się, gdy Python nie rozumie wydanego polecenia,
- zmienne - nazwy dla obiektów, dzięki którym programuje się łatwiej, a kod jest czytelniejszy,
- listy - listy obiektów uporządkowanych w określonej kolejności,
- słowniki - zbiory obiektów przechowywanych w postaci par klucz-wartość.

Porównywanie

Istotną częścią programowania jest porównywanie wartości, zawartości obiektów ich typów, itp. Co najłatwiej porównać? Oczywiście wartości liczbowe. Zobaczmy, jak to działa:

```
>>> 5 > 2
>>> True
>>> 3 < 1
>>> False
>>> 5 > 2 * 2
>>> True
>>> 1 == 1
>>> True
>>> 5 != 2
>>> True
```

Pythonowi otrzymał różne liczby do porównania. Jak widać, potrafi on nie tylko porównywać liczby bezpośrednio, ale również wyniki działań na nich.

Zastanawiasz się, dlaczego stawiamy dwa znaki równości == obok siebie, gdy sprawdzamy, czy liczby są równe? Pojedynczego znaku równości = używa się do nadawania wartości zmiennym. Zawsze, ale to zawsze musisz używać dwóch znaków równości ==, gdy chcesz sprawdzić, czy dane elementy są równe. Możesz również stwierdzić, że dwie rzeczy nie są sobie równe. Aby to zrobić, używamy symbolu !=, tak jak to zostało pokazane na przykładzie powyżej.

Użyj Pythona do wykonania dwóch innych zadań:

```
>>> 6 >= 12 / 2
>>> True
>>> 3 <= 2
>>> False
```

Znaki >, < są zrozumiałe, ale co oznaczają >= i <=? Należy czytać je w ten sposób:

$x > y$ oznacza: x jest większe od y $x < y$ oznacza: x jest mniejsze od y $x \leq y$ oznacza: x jest mniejsze lub równe y $x \geq y$ oznacza: x jest większe lub równe y

```
>>> 6 > 2 and 2 < 3
>>> True
>>> 3 > 2 and 2 < 1
>>> False
>>> 3 > 2 or 2 < 1
>>> True
```

Można przekazać Pythonowi tyle liczb, ile Ci się podoba, a on zawsze zwróci Ci wynik!

- `and` - gdy używasz operatora `and`, oba porównania muszą być prawdziwe (`True`), żeby całe wyrażenie było prawdziwe
- `or` - gdy używasz operatora `or`, tylko jedno z obu porównań musi być prawdziwe, aby całe wyrażenie było prawdziwe

Znasz powiedzenie "porównywać jabłka z gruszkami"? Zobacz, jak działa jego odpowiednik w Pythonie:

```
>>> 1 > 'jabłko'
>>> Traceback (most recent call last):
>>>   File "<stdin>", line 1, in <module>
>>> TypeError: '>' not supported between instances of 'int' and 'str'
```

Widać, że podobnie jak w powiedzeniu, Python nie jest w stanie porównać liczby (`int`) ze stringiem (`str`). Zamiast tego zwraca błąd `TypeError` i informuje że te dwa typy nie mogą być porównywane ze sobą.

Obiekt logiczny (Boolean)

Przez przypadek poznałeś nowy typ obiektu w Pythonie. Nazywa się obiektem logicznym (typ `Boolean`).

Są tylko dwa obiekty logiczne:

- `True` (prawda)
- `False` (fałsz)

Jednak żeby Python mógł to zrozumieć, zawsze zapisuj je tak: `"True"` (pierwsza litera wielka, reszta to małe litery). `true`, `TRUE`, `tTRUE` nie zadziałają -- tylko `True` jest poprawne. (oczywiście to samo dotyczy pisowni `"False"`.)

Wartości logiczne mogą także być zmiennymi!

```
>>> a = True
>>> a
>>> True
```

Możesz też zrobić tak:

```
>>> a = 2 > 5
>>> a
>>> False
```

Poćwicz i pobaw się wartościami logicznymi wpisując następujące instrukcje:

True and True False and True True or 1 == 1 1 != 2 Wartości logiczne są jedną z najfajniejszych możliwości w programowaniu.

Zapisujemy kod programu!

Do tej pory pisałyśmy cały nasz kod Pythona w interpreterze, co zmusza nas do pisania linijka po linijce. Prawdziwe programy są zapisywane w plikach i uruchamiane przez interpreter lub kompilator naszego języka programowania. Dotąd uruchamialiśmy nasze programy w interpreterze Pythona, wprowadzając za każdym razem najwyżej jedną linijkę kodu. Ale w następnych zadaniach będziemy dodać więcej niż jeden wiersz kodu.

Aby wyjść z używanego przez nas interpretera Pythona, użyj po prostu funkcji `exit()`:

```
>>> exit()
>>> $
```

W ten sposób znajdziesz się z powrotem w wierszu poleceń.

Jaki edytor kodu wybraliśmy? Teraz musimy go teraz uruchomić i zapisać kod w nowym pliku:

```
print('Coś zupełnie z innej beczki!')
```

Zauważ jedną z najfajniejszych rzeczy, jeśli chodzi o edytor kodu: kolory! Gdy pisałeś w konsoli Pythona, wszystko miało ten sam kolor. Teraz widzisz, że funkcja `print()` jest innego koloru niż string. Nazywa się to "podświetlanie składni" i jest naprawdę użyteczne podczas kodowania. Kolor wyrazów w edytorze będzie dla Ciebie wskazówką, np. łatwo rozpoznasz dzięki temu niezamknięty string albo literówkę w słowie kluczowym (tak jak `def` w funkcji). To jeden z powodów, dla których używamy edytora kodu :)

Teraz musimy zapisać plik i nadać mu wymowną nazwę. Nazwijmy go `python_intro.py` i zapiszmy na Pulpicie. Możemy nazwać plik jak tylko nam się podoba, ale jedna rzecz jest istotna: na końcu nazwy musi być `.py`. Rozszerzenie `.py` informuje nasz komputer, że to jest plik wykonywalny Pythona i Python może go uruchomić.

Mamy już zapisany plik, a więc czas go uruchomić! Wykorzystując wiadomości poznane w sekcji poświęconej wierszowi poleceń, użyj terminala, aby zmienić aktualny katalog na katalog Pulpit.

W systemie Windows będzie to wyglądać tak:

```
> cd %HomePath%\Desktop
```

Teraz użyj Pythona do uruchomienia kodu z pliku w następujący sposób:

```
$ python3 python_intro.py
Coś zupełnie z innej beczki!
```

Super! Właśnie uruchomiłeś z pliku swój pierwszy program w Pythonie.

Teraz możemy przejść do niezwykle istotnego narzędzia w programowaniu - instrukcji warunkowych

Instrukcje warunkowe If...elif...else

Dużo różnych rzeczy w kodzie powinno być uruchamiane tylko wtedy, kiedy zostaną spełnione określone warunki. Dlatego Python posiada składnię, którą nazywamy instrukcjami warunkowymi.

Zastąp kod w pliku `python_intro.py` następującym:

```
if 3 > 2:
```

Gdybyśmy to teraz zapisali i uruchomili kod, pojawił się błąd podobny do poniższego:

```
$ python3 python_intro.py
File "python_intro.py", line 2
    ^
SyntaxError: unexpected EOF while parsing
```

Python oczekuje od nas dalszych instrukcji, które mają zostać wykonane w przypadku, gdy warunek `3 > 2` okaże się prawdziwy (czyli przyjmie wartość `True`). Sprawmy, żeby Python wypisał na ekranie "To działa!". Zmień kod w pliku `python_intro.py` na poniższy:

```
if 3 > 2:
    print('To działa!')
```

Zauważyłeś, że w kolejnym wierszu nasz kod posiada wcięcie 4 spacji? Musimy tak robić, aby Python wiedział, co ma uruchomić, gdy warunek jest prawdziwy. Możesz używać jednej spacji, ale prawie każdy programista Pythona stosuje 4 spacje, aby kod wyglądał czytelniej. Pojedynczy tabulator również będzie liczył się jako 4 spacje (gdy posługujemy się edytorem, który nie automatyzuje edycji kodu języka Python, zalecane jest stosowanie 4 spacji zamiast klawisza `tab`).

Zapisz plik i uruchom go jeszcze raz:

```
$ python3 python_intro.py
To działa!
```

A co jeśli warunek nie jest prawdziwy?

W poprzednich przykładach kod był wykonywany wtedy, gdy warunki okazywały się prawdziwe (`True`). Ale Python posiada również wyrażenia `elif` i `else`:

```
if 5 > 2:
    print('5 jest jednak większe od 2')
else:
    print('5 nie jest większe od 2')
```

Po uruchomieniu wyświetli się:

```
$ python3 python_intro.py
5 jest jednak większe od 2
```

Gdyby 2 było większą liczbą niż 5, wtedy zostałaby wykonana druga instrukcja. Proste, nieprawdaż? Zobaczmy, jak działa `elif`:

```
name = 'Jan'
if name == 'Ola':
    print('Hej Ola!')
elif name == 'Jan':
    print('Cześć Jan!')
else:
    print('Jeszcze się nie znamy!')
```

i uruchommy go:

```
$ python3 python_intro.py
Hej Jan!
```

Widzisz co się tutaj wydarzyło? `elif` pozwala Ci na dodanie dodatkowego warunku, jeśli poprzedni warunek nie został spełniony.

Po początkowej instrukcji `if` możesz dodać tyle instrukcji `elif` ile tylko Ci się podoba. Na przykład:

```
glosnosc = 57
if glosnosc < 20:
    print("Prawie nic nie słyszeć.")
elif 20 <= glosnosc < 40:
    print("O, muzyka leci w tle.")
elif 40 <= glosnosc < 60:
    print("Idealnie, mogę usłyszeć wszystkie detale")
elif 60 <= glosnosc < 80:
    print("Dobre na imprezy")
elif 80 <= glosnosc < 100:
    print("Troszeczkę za głośno!")
else:
    print("Ojoj! Moje uszy! :(")
```

Python zbada każdy warunek i wyświetli:

```
$ python3 python_intro.py
Idealnie, mogę usłyszeć wszystkie detale
```

Podsumowanie podrozdziału

W ostatnim podrozdziale nauczyłeś się:

- porównywać zawartość zmiennych, obiektów - w Pythonie do porównywania wartości możesz używać operatorów `>`, `>=`, `==`, `<=`, `<` oraz `and` i `or`
- Boolean - typ obiektu, który może przyjmować jedną z dwóch wartości: `True` (prawda) lub `False` (fałsz)
- zapisywać pliki - przechowywać kod w plikach, co pozwala nam uruchamiać bardziej rozbudowane programy.

- if...elif...else - wyrażenia, które pozwalają Ci uruchamiać kod tylko wtedy, gdy zostaną spełnione określone warunki.

Twoje własne funkcje!

Pamiętasz funkcje takie jak len(), które możesz uruchamiać w Pythonie? Dobra wiadomość: teraz nauczysz się pisać swoje własne funkcje!

Funkcja jest zestawem poleceń, które Python ma wykonać. Każda funkcja w Pythonie zaczyna się słowem `def`, posiada nazwę i może przyjmować parametry. Zacznijmy od prostej funkcji. Zastąp kod w pliku `python_intro.py` następującym:

```
def hej():  
    print('Hej!')  
    print('Jak się masz?')
```

```
hej()
```

OK, nasza pierwsza funkcja gotowa!

Być może zastanawiasz się, czemu napisałyśmy nazwę funkcji na końcu pliku. Zrobiliśmy tak, ponieważ Python odczytuje plik i wykonuje go od góry do dołu. Zatem w celu użycia naszej funkcji, musimy ponownie wpisać ją na dole.

Uruchommy to teraz i sprawdźmy, co się stanie:

```
$ python3 python_intro.py  
Hej!  
Jak się masz?
```

Zbudujmy naszą pierwszą funkcję z parametrami. Posłużymy się wcześniejszym przykładem - funkcją, która wita każdego, kto ją uruchomi, wraz z imieniem:

```
def hej(imie):
```

Jak widać, teraz nasza funkcja przyjmuje parametr, który nazwałyśmy imie:

```
def hej(imie):  
    if name == 'Ola':  
        print('Hej Ola!')  
    elif name == 'Jan':  
        print('Cześć Jan!')  
    else:  
        print('Jeszcze się nie znamy!')
```

hej() Pamiętaj: Musiałyśmy dodać cztery dodatkowe spacje (razem osiem) przed funkcją `print()`, ponieważ `if` musi dostać informację o tym, co powinno się wydarzyć, gdy warunek zostanie spełniony. Zobaczmy teraz jak to działa:

```
$ python3 python_intro.py
Traceback (most recent call last):
  File "python_intro.py", line 10, in <module>
    hej()
TypeError: hej() missing 1 required positional argument: 'imie'
```

Ups, błąd. Na szczęście Python zwrócił nam dość przydatny komunikat. Mówi nam, że funkcja `hej()` (ta, którą stworzyliśmy) posiada jeden wymagany argument (zwany imie) i że zapomnieliśmy go przekazać przy wywoływaniu funkcji. Naprawmy to na końcu naszego pliku:

```
hej("Ola")
```

I wykonajmy ponownie:

```
$ python3 python_intro.py
Hej Ola!
```

A gdybyśmy zmienili imię?

```
hej("Jan")
```

I wykonajmy:

```
$ python3 python_intro.py
Hej Jan!
```

A jak myślisz - co się stanie, jak wprowadzimy tam inne imię (jeszcze inne niż Ola i Jan)? Spróbuj i przekonaj się, czy miałaś rację. Powinno się wyświetlić coś takiego:

```
Jeszcze się nie znamy!
```

W ten sposób nie musisz powtarzać się za każdym razem, gdy zechcesz zmienić imię osoby, która ma zostać powitana. To właśnie dlatego funkcje są nam potrzebne - żeby nie powtarzać kodu!

Zróbmy coś sprytniejszego - istnieje znacznie więcej niż dwa imiona i raczej ciężko byłoby pisać warunek dla każdego, co?

```
def hej(imie):
    print('Hej ' + imie + '!')
```

```
hej("Marek")
```

Teraz wywołajmy ten kod:

```
$ python3 python_intro.py
Hej Marek!
```


Pętle

Jak już wspomnieliśmy, programiści są leniwi i nie lubią się powtarzać. W programowaniu chodzi o automatyzowanie różnych rzeczy, więc nie chcemy witać ręcznie każdej osoby po imieniu, prawda? I tu właśnie przydają nam się pętle.

Pamiętasz jeszcze listy? Zróbmy listę dziewczyn:

```
monty = ['Graham Chapman', 'Eric Idle', 'Terry Gilliam', 'Terry Jones', 'John Cleese', 'Michael Palin']
```

Chcemy przywitać każdego aktora z naszej ulubionej grupy oddzielnie. Mamy do tego funkcję `hej`, zatem użyjemy jej wewnątrz pętli:

```
for imie in monty:
```

Wyrażenie `for` zachowuje się podobnie jak `if`, a więc kod pod nimi musi być wcięty 4 spacjami.

Oto kompletny kod, który umieścimy w pliku:

```
def hej(imie):  
    print('Hej ' + imie + '!')  
  
monty = ['Graham Chapman', 'Eric Idle', 'Terry Gilliam', 'Terry Jones', 'John Cleese', 'Michael Palin']  
for imie in monty:  
    hej(imie)  
    print('A teraz...')  
print('A co jeszcze ma być?')
```

a gdy go uruchomimy:

```
$ python3 python_intro.py  
Hej Graham Chapman!  
A teraz...  
Hej Eric Idle!  
A teraz...  
Hej Terry Gilliam!  
A teraz...  
Hej Terry Jones!  
A teraz...  
Hej John Cleese!  
A teraz...  
Hej Michael Palin!  
A teraz...  
A co jeszcze ma być?
```

Jak widzisz, cokolwiek umieścisz wewnątrz wyrażenia `for` wraz z wcięciem - zostanie powtórzone dla każdego elementu listy `monty`.

Możesz także użyć `for` na liczbach, używając funkcji `range()`:

```
for i in range(1, 6):  
    print(i)
```

Co wypisze nam na ekranie:

```
1  
2  
3  
4  
5
```

`range()` jest funkcją, która tworzy listę liczb jedna po drugiej (liczby te podajesz jako parametry).

Zwróć uwagę, że druga z tych liczb nie jest częścią listy stworzonej przez Pythona (to znaczy, że `range(1, 6)` liczy od 1 do 5, ale nie zawiera liczby 6). Dzieje się tak, bo "range" ma przedział jednostronnie otwarty, co oznacza, że zawiera pierwszą wartość z przedziału, ale nie zawiera ostatniej.